32735 Mensenrechten in het buitenlands beleid

Nr. 442 Brief van de ministers van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 22 oktober 2026

Middels deze brief informeren wij uw Kamer over de inzet van dit kabinet op het gebied van vrouwenrechten en gendergelijkheid in het Nederlandse buitenlandbeleid, en over de invulling van de intensivering via artikel 3.2 van de BHOS-begroting in de periode 2027–2031.

Context en inzet
Nederland zet zich al decennialang actief in voor de bevordering van vrouwenrechten en gendergelijkheid. Deze inzet sluit aan bij onze waarden en is een belangrijk onderdeel van hoe Nederland internationaal bekend staat. Na een periode van bezuinigingen en minder aandacht voor dit thema, kiest dit kabinet er nadrukkelijk voor om stelling te nemen en internationaal weer diplomatiek en financieel een voortrekkersrol te vervullen. Dit doet het onder andere door artikel 3.2 van de BHOS-begroting op vrouwenrechten en gendergelijkheid structureel te herstellen met een budget van ongeveer 35 miljoen euro per jaar. Dit is extra belangrijk in een tijd waarin deze vrijheden steeds meer onder druk komen te staan.

Het bevorderen van gendergelijkheid en de rechten van vrouwen en meisjes vormt een integraal onderdeel van het mensenrechten[1]- en ontwikkelingsbeleid. Dat is niet alleen omdat het onze waarden weerspiegelt, maar ook omdat het in ons belang is. Investeren in vrouwenrechten en gendergelijkheid helpt conflicten te voorkomen en te beperken, vergroot marktkansen voor ons als handelsland en draagt bij aan weerbaarheid in een wereld waarin autoritaire regimes en machtspolitiek terrein winnen. Het past daarmee in het optimistisch en realistisch buitenlandbeleid waar dit kabinet voor staat.[2] We komen op voor onze belangen wereldwijd. Dat doen we vanuit onze waarden. Vrouwenrechten en gendergelijkheid zijn geen 'niche', maar randvoorwaarden voor duurzame stabiliteit, inclusieve groei en een veerkrachtige democratie.

De cijfers onderstrepen dit. Onderzoek van de OESO laat zien dat landen met een grotere mate van gendergelijkheid een sterkere economie kennen[3] en meer duurzame groei kunnen realiseren.[4] Wereldwijd zou het dichten van de

---

[1] Beleidsnota Mensenrechten, Democratie en Internationale Rechtsorde d.d. 30 juni 2023 (Kamerstuk 32735-370)
[2] Coalitieakkoord en Beleidsbrief Buitenlandse Zaken d.d. 24 april jl. (Kamerstuk 36 800 V, nr. 103)
[3] https://one.oecd.org/document/ECO/WKP(2023)29/en/pdf
[4] https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2023/05/joining-forces-for-gender-equality_bb1768d0/67d48024-en.pdf

genderkloof de economie naar schatting €19 à €25 biljoen kunnen opleveren.[5] Tegelijkertijd zien we dat hoe groter de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen in een land is, hoe groter de kans is op conflict[6], en dat vredesakkoorden langer standhouden wanneer vrouwen aan de onderhandelingstafel zitten.[7] Investeren in vrouwenrechten en gendergelijkheid draagt dus bij aan sociaaleconomische ontwikkeling, in lijn met de ODA-definitie.

Extra inzet is hard nodig nu vrouwenrechten en gendergelijkheid wereldwijd steeds meer onder druk staan. Zoals ook uiteengezet in de Internationale Veiligheidsstrategie[8] ondermijnen polarisatie en desinformatie de democratische rechtsstaat en sociale cohesie, wat ook vrouwenrechten en gendergelijkheid negatief beïnvloedt. Technologische ontwikkelingen spelen hierbij een versterkende rol. In de afgelopen jaren is het aantal gecoördineerde online-campagnes met gendergerichte desinformatie fors toegenomen. Zeven op de tien vrouwelijke politici, journalisten en activisten krijgen in hun werk te maken met online geweld[9], wat hun ruimte om deel te nemen aan het publieke debat aantast en daarmee de democratische rechtsorde verzwakt. We zien dat verworvenheden op het gebied van gendergelijkheid, seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR) en de rechten van LHBTIQ+-personen steeds vaker ter discussie worden gesteld door de groeiende invloed van de mondiale anti-rechtenbeweging. Ook het aantal gewelddadige conflicten neemt toe en in die conflictsituaties zien we een verontrustende stijging van conflict-gerelateerd seksueel geweld (CRSV). De VN registreerde in 2025 bijna 9.800 gevallen, meer dan een verdubbeling ten opzichte van 2024.[10] Tegelijkertijd neemt de financiering voor ontwikkelingssamenwerking wereldwijd af, waarbij steun aan vrouwenrechtenorganisaties onevenredig hard geraakt wordt.

De inzet op vrouwenrechten en gendergelijkheid beslaat diplomatieke inzet, financiering van organisaties en integratie van gendergelijkheid in het Nederlandse buitenlandbeleid (gendermainstreaming). Deze brief omschrijft voor deze inzet wat de aanpak en focus van het kabinet zal zijn. De inzet worden in nauwe samenhang met elkaar geïmplementeerd, in lijn met de werkwijze uit de Beleidsbrief Buitenlandse Zaken.

Daarnaast zet de brief de invulling van de financiële intensivering op beleidsartikel 3.2 uiteen, conform de vereisten van artikel 3.1 van de Comptabiliteitswet.

---

[5] https://www.weforum.org/stories/equity-diversity-and-inclusion/gender-equality-smart-economics
[6] https://unsdg.un.org/sites/default/files/2021-02/Pathways-for-peace_web.pdf
[7] https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2015/10/global-study-on-the-implementation-of-united-nations-security-council-resolution-1325
[8] Kamerstuk 33694, nr. 72 d.d. 16 juni 2026
[9] https://www.unwomen.org/sites/default/files/2025-12/tipping-point-the-chilling-escalation-of-violence-against-women-in-the-public-sphere-in-the-age-of-ai-en.pdf
[10] https://www.un.org/sexualviolenceinconflict/factsheet-2025-report-of-the-secretary-general-on-crsv/

Programmatische inzet: beleidsdoelen en instrumenten
De Nederlandse programmatische inzet op vrouwenrechten en gendergelijkheid beoogt bij te dragen aan de volgende overkoepelende doelen:

- Versterkte rol van vrouwen in conflictpreventie en vredesopbouw en bescherming in conflictsituaties;
- Versterkte economisch zeggenschap voor vrouwen en andere gemarginaliseerde gendergroepen;
- Vrouwen, meisjes en personen met diverse genderidentiteiten en seksuele oriëntaties zijn beter beschermd tegen discriminatie, uitsluiting en geweld in het openbare en privéleven.

Hiertoe financieren we aan de ene kant specifieke organisaties die zich inzetten voor vrouwenrechten en gendergelijkheid en passen we aan de andere kant een genderlens toe op alle programmering (*gender mainstreaming*).

Intensivering
Dit kabinet stelt voor de periode 2027-2031 145,4 miljoen euro extra beschikbaar onder beleidsartikel 3.2 Vrouwenrechten en Gendergelijkheid. Deze middelen worden gefinancierd uit de envelop intensivering ontwikkelingssamenwerking vrijgemaakt in het coalitieakkoord en uit interne herschikkingen binnen de BHOS-begroting. Concreet wordt met deze intensivering ingezet op:

a. *Herstel kernbijdragen aan (multilaterale) systeemorganisaties en netwerken die een belangrijke rol spelen bij het behoud en vooruitbrengen van vrouwenrechten en gendergelijkheid*

De Nederlandse bijdrage aan dit soort organisaties is als gevolg van bezuinigingen de afgelopen jaren verlaagd en zou met het oorspronkelijke aflopen van budget op begrotingsartikel 3.2 in 2028 beëindigd worden. Gezien het belang dat Nederland aan deze organisaties hecht, is het passend om bij te dragen om hen in staat te stellen deze sleutelrol naar behoren uit te oefenen.

b. Het intensiveren van de steun aan vrouwen in conflict- en crisissituaties
Betreft subsidies en bijdragen aan organisaties voor het tegengaan van conflict-gerelateerd seksueel geweld in een aantal prioritaire landen, zoals Soedan, Oekraïne, Syrië en de Democratische Republiek Congo. Doel is om lokale vrouwenrechtenorganisaties te ondersteunen bij het voorkomen en bestrijden van seksueel en gender-gerelateerd geweld, het bieden van integrale steun aan overlevenden (zorg, psychosociale ondersteuning, juridische bijstand, economische versterking). Daarmee geeft het kabinet ook invulling aan de oproep van de Kamer om de Nederlandse inzet op conflict-gerelateerd seksueel geweld te versterken.

c. *Het bijdragen aan tegengeluid voor de wereldwijde pushback tegen verworven rechten en bestrijding gendergerichte desinformatie*

Vanwege de groeiende tegendruk van de antirechtenbeweging en desinformatie op het gebied van vrouwenrechten en gendergelijkheid (waaronder de opkomst van de ‘*manosphere*’) is het Ministerie in 2026 gestart

met een pilot op het gebied van het bestrijden van (online) gendergerichte desinformatie en het betrekken van mannen en jongens hierin. In de komende periode zal - ook met inachtneming van de resultaten van deze pilot en gesprekken met experts - in kaart worden gebracht welke aanvullende inzet op dit thema passend en mogelijk is.

d. Het duurzaam en flexibel financieren en versterken van lokale vrouwenrechtenorganisaties

Betreft directe, flexibele steun aan lokale vrouwenrechtenorganisaties in het mondiale Zuiden, zoals bijvoorbeeld het Leading from the South (LFS)-fonds dat met budget als gevolg van amendement Hirsch c.s. gefinancierd wordt tot 2028. Dit soort initiatieven heeft als doel de zeggenschap van de financiering bij de lokale organisaties te leggen, in lijn met de Nederlandse lokaliseringsagenda.

Bredere inzet

De financiering strekt verder dan begrotingsartikel 3.2. Belangrijke programmatische inzet in de komende jaren betreft FemFocus (als onderdeel van het beleidskader Focus voor de samenwerking met maatschappelijke organisaties) waarmee 210 miljoen euro beschikbaar is gesteld uit begrotingsartikel 3.3 voor vrouwelijk ondernemerschap, het bestrijden van geweld tegen vrouwen en bescherming van vrouwelijke mensenrechtenverdedigers, en vrouwen, vrede, veiligheid. Ook onder begrotingsartikel 3.1 vindt belangrijke inzet plaats die zich richt op de gezondheid en seksuele en reproductieve rechten van vrouwen, waaronder toegang tot veilige abortuszorg. Daarnaast zijn rechten van vrouwen en LHBTIQ+-personen prioriteiten binnen het Nederlandse mensenrechtenbeleid en financieren ambassades projecten gericht op vrouwenrechten en gendergelijkheid vanuit het Mensenrechtenfonds. Inzet op het gebied van WPS vindt tevens plaats met behulp van het Stabiliteitsfonds, als onderdeel van de versterkte inzet op conflictbemiddeling en als onderdeel van de niet-militaire inzet in Oekraïne (zie daarvoor de brief over niet-militaire steun aan Oekraïne die apart uw Kamer toegaat).

Gender mainstreaming

Nederland heeft zich gecommitteerd aan de EU-ambitie dat 85% van de ODA-middelen bijdraagt aan gendergelijkheid en rapporteert hier jaarlijks over via de OESO Gender Marker. In projecten wordt structureel meegewogen hoe vrouwen en mannen, meisjes en jongens en andere gendergroepen verschillend worden geraakt, zodat onze inzet niet (onbedoeld) ongelijkheid vergroot, maar juist bijdraagt aan gelijke kansen. Dit kabinet wil de integratie van gendergelijkheid binnen het BHOS-beleid (*gender mainstreaming*) verder versterken, onder andere door in te zetten op beter gebruik van genderanalyse en OESO Gender Marker. Ook wordt ingezet op het vergroten van de toegankelijkheid van handelsinstrumenten voor vrouwgeleide bedrijven en het versterken van de rol van vrouwen in handelsmissies, bijvoorbeeld door de organisatie van handelsmissies voor vrouwelijke ondernemers.

Diplomatieke inzet

De inspanningen van dit kabinet zijn gericht op behoud, implementatie en versterking van internationale afspraken op het gebied van vrouwenrechten, gendergelijkheid en SRGR. Zoals aangegeven zal Nederland, in een context van toenemende druk op deze rechten, weer meer een leidende rol nemen. Dat doen we door stelling te nemen wanneer deze rechten onder vuur liggen, te investeren in cross-regionale coalities van landen die bereid zijn zich hiervoor in te zetten, en te investeren in relaties met landen waarmee we deze waarden delen.[11]

Concreet betekent dit dat Nederland weer een actievere rol inneemt in multilaterale fora waar internationale afspraken onderhandeld worden, zoals de Commission on the Status of Women (CSW), de Mensenrechtenraad, de Commission on Population Development (CPD), en de Derde Commissie van de AVVN. Zo vervulde de Staatssecretaris van Onderwijs en Emancipatie een leidende rol toen er tijdens de CSW in maart jl. amendementen ingediend werden die de internationale consensus ondermijnen[12], en is Nederland dit jaar penvoerder van de tweejaarlijkse AVVN-resolutie tegen geweld tegen vrouwen, waarvan wij samen met Frankrijk de initiatiefnemer zijn. In relatie tot het VN-80 initiatief blijft Nederland zich inzetten voor het versterken van de VN-infrastructuur rond vrouwenrechten en gendergelijkheid.[13]

Om in deze en andere fora sterker te staan, is samenwerking met andere landen onontbeerlijk. Nederland zal daarom investeren in bestaande internationale coalities en het ontwikkelen van nieuwe samenwerkingsverbanden daar waar nodig. Zo kondigde de minister van BHOS recent al aan dat Nederland zich zal aansluiten bij de International Alliance on Prevention Sexual Violence in Conflict (PSVI).[14] Daarnaast wordt actief gezocht naar kansen om nauwer samen te werken met landen waarmee we deze waarden delen, vooral ook in het mondiale Zuiden[15]. Een voorbeeld hiervan is het Memorandum of Understanding dat recent werd getekend met het Zuid Afrikaanse ministerie voor Vrouwen, Jongeren en Mensen met een Beperking. Deze samenwerkingen bieden kansen om te leren van elkaar en om de gezamenlijke invloed te vergroten.

Ook in Europees verband blijft Nederland zich inzetten voor vrouwenrechten en gendergelijkheid. Zoals aangegeven in de beleidsbrief Buitenlandse Zaken, streeft het kabinet naar zoveel mogelijk gezamenlijk optreden als EU, omdat dit de EU-positie richting partnerlanden en multilaterale organisaties sterker maakt. In dat kader zal Nederland aansluiting zoeken bij Team Europa initiatieven waar dit leidt tot een grotere doeltreffendheid en sterkere impact van de inzet van ODA-middelen. Ook zal Nederland het Voorzitterschap van de Raad van Europa in 2027 aangrijpen om extra aandacht te besteden aan

---

[11] Deze inzet is in lijn met de moties van het lid Kroger c.s. d.d. 13 mei (Kamerstuk 21501-04, nr. 300) en 18 juni (Kamerstuk 36945 XVII, nr. 9)
[12] Een acht-tal amendementen op het uitkomstdocument van de CSW gericht tegen o.a. formuleringen over diversiteit en inclusie, gender en SRGR.
[13] Kamerbrief Inzet 81e zittingsjaar van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, Kamerstuk 26 150, nr. 248
[14] CD Bestrijding conflict-gerelateerd seksueel geweld d.d. 28 mei 2026.
[15] Dit is o.a. in lijn met de Afrikastrategie (Kamerstuk 29 237, nr. 183)

ratificatie en implementatie van het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen (het Verdrag van Istanbul).

Nederland heeft zich gecommitteerd aan het EU Gender Action Plan (GAP) III (2020-2027), dat onder andere als ambitie heeft dat minimaal 85% van de ODA-uitgaven bijdraagt aan gendergelijkheid. Nederland zet zich er, zoals toegezegd door de minister van BHOS tijdens het commissiedebat RBZ-OS van 12 mei jl., voor in dat de bindende doelstellingen en percentages uit GAP III van toepassing blijven op het toekomstige Global Europe-instrument. Daarnaast streeft het kabinet ernaar dat het vierde EU Gender Action Plan (2028-2034) minimaal hetzelfde ambitieniveau heeft en dringt aan op stevige ambities rond de beëindiging van gender-gerelateerd geweld, de bevordering van gendergelijkheid en seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, en de economische en politieke participatie van vrouwen.
Tot slot vraagt, in een tijd van toenemende geopolitieke spanningen, ook de agenda voor vrouwen, vrede en veiligheid (WPS) om onverminderde aandacht. Nederland dringt er daarom op aan WPS op te nemen in GAP IV, om zo integratie van de WPS-agenda in EU-programma's te bevorderen. Daarnaast zal Nederland in EU-verband pleiten voor het instellen van een EU-gezant voor WPS.[16] Het vierde interdepartementale Nederlandse Nationaal Actieplan 1325 (NAP 1325-IV), waarover wij uw Kamer onlangs informeerden[17], blijft tot eind 2027 richtinggevend voor de Nederlandse diplomatieke, financiële en militaire inzet op vrouwen, vrede en veiligheid. In 2027 zullen de contouren voor de inzet na 2027 worden uitgewerkt.

Intensiveringen: financiële inbedding

x EUR miljoen	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**
Intensivering vrouwenrechten en gendergelijkheid (art. 3.2)	10	42	35,8	27,6	30
Reeds beschikbaar	26				
Totaal beschikbaar	36				

De intensiveringen op vrouwenrechten en gendergelijkheid vloeien voort uit het coalitieakkoord en de aanvullende intensivering voor de periode 2027–2029 bij de Miljoenennota 2027. Vanaf 2031 is er structureel EUR 30 miljoen per jaar beschikbaar op artikel 3.2.

Voor het jaar 2027 is in totaal 36 miljoen euro beschikbaar; dit houdt een intensivering in van 10 miljoen euro zoals zichtbaar in bovenstaande tabel (deze budgetten komen bovenop de 26 miljoen die reeds beschikbaar was als gevolg van amendement Hirsch c.s. en middels de voorjaarsnota 2026).

[16] Kamerbrief inzake toezeggingen conflict-gerelateerd seksueel geweld, d.d. 1 juli 2026 (Kamerstuk 36180, nr. 225)
[17] Kamerbrief inzake Voortgangsrapportage 2024-2025 Nationaal Actieplan Vrouwen, Vrede en Veiligheid, d.d. 24 augustus 2026 (Kamerstuk 26150, nr. 247)

Beleidsinstrumenten, doeltreffend en doelmatig
De intensiveringen dragen bij aan de doelstellingen van het buitenlandbeleid en de inzet op vrouwenrechten en gendergelijkheid en zullen worden ingezet voor een samenhangend en complementair pakket van steun aan zowel internationale systeemorganisaties als lokaal-geleide initiatieven. Hiermee worden de beoogde resultaten naar verwachting doeltreffend en doelmatig gerealiseerd, omdat hiermee zowel het internationale normatieve kader wordt beschermd als op lokaal niveau wordt bijgedragen aan duurzame maatschappelijke verandering en een sterkere positie van vrouwen en meisjes, en dit elkaar versterkt.

Meerjarige kernbijdragen aan systeemorganisaties op het gebied van vrouwenrechten en gendergelijkheid, zoals UN Women, bouwen voort op structuren die al breed verankerd zijn en dragen bij aan een voorwaardenscheppende omgeving voor duurzame verandering. Deze organisaties spelen een centrale rol bij het ontwikkelen van mondiale normen en standaarden, het ondersteunen van landen bij de uitvoering daarvan en het coördineren en monitoren van de VN-brede inzet op gendergelijkheid.

Lokaal-geleide initiatieven zijn effectief en efficiënt doordat zij in de context opereren, snel kunnen inspelen op politieke of maatschappelijke veranderingen en werken vanuit vertrouwensrelaties die lokaal-bepaalde strategieën mogelijk maken. Deze organisaties weten wat het beste werkt en waar de nood het hoogst is in tijden van teruglopende financiering. Directe, flexibele steun aan lokale vrouwenrechtenorganisaties in het mondiale Zuiden, onder andere via bestaande fondsen als Leading from the South, vergroot de slagkracht van deze lokale actoren. Evaluaties laten zien dat deze vorm van financieren bijdraagt aan lokaal-geleide ontwikkeling[18] en aansluit bij de veranderende en complexe realiteit waarin dit soort organisaties werkzaam is[19].

Verantwoording
Monitoring en evaluatie sluiten aan bij de reguliere rapportage- en verantwoordingscyclus van de BHOS-begroting en de Strategische Evaluatie Agenda voor artikel 3. Passende rapportage- en evaluatieverplichtingen zullen worden vastgelegd, waar relevant inclusief onafhankelijke externe evaluaties. Daarnaast wordt de correcte toepassing van de Gender Marker op ODA-activiteiten steekproefsgewijs gemonitord. Verder vindt verantwoording over de inzet via het decentrale mensenrechtenfonds plaats via de jaarlijkse rapportage Mensenrechten, Democratie, Internationale Rechtsorde die met de Tweede Kamer wordt besproken in het jaarlijkse Notaoverleg Mensenrechtenbeleid.

Tot slot
In een tijd waarin democratische ruimte en fundamentele rechten onder druk staan en geweld tegen vrouwen en LHBTIQ+-personen toeneemt, is onze inzet

[18] IOB-evaluatie, Periodieke rapportage 'Sociale vooruitgang' (2018–2024), conclusie 7b
[19] Programmaevaluaties Leading from the South II

op vrouwenrechten en gendergelijkheid hard nodig. Structurele aandacht voor vrouwenrechten en gendergelijkheid, via onze diplomatieke inzet, programmering en *gender mainstreaming*, draagt bij aan sterkere, weerbaardere samenlevingen.

Met de intensiveringen onder artikel 3.2 verankert dit kabinet vrouwenrechten en gendergelijkheid de komende jaren stevig en duurzaam in het Nederlandse buitenlandbeleid.

De minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
S.W. Sjoerdsma

De minister van Buitenlandse Zaken,
T.B.W. Berendsen